

8153 J₂

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Warszawa, dn. 21 września 1921 r.

KP

Oddział II.

EW/A. № 3782 /II.

D o

Adjutantury Generalnej.

Przedkłada się raport attaché wojskowego w Moskwie.-

1 załącznik.

W/z. Szefa Oddziału II.

/-/ SOKOŁOWSKI Mjr.

Za zgodność:

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA

8153 J₂

Wpłynęło dn. 27. IX 1921 roku

Wyšlo dn. 1921 roku

Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

L.111/Att.W.

ODDZIAŁ II. SZTABU GENERALNEGO.

Wiadomości polityczne.

Rozp
Rząd sowieków, szczególnie zaś partja wojenna wykazywały ostatnimi dniami wielką ruchliwość i zaniepokojenie. Należy to przypisać obawie bolszewików, - iż w związku ze spiskiem w Piotrogradzie, oraz akcją Wszechrosyjskiego Komitetu pomocy głodnym, który od samego początku w postępowaniu swoim przyjął kierunek antybolszewicki, - wybuchnie powstanie wewnątrz i może być poparte przez Polskę i Rumunję, lub przynajmniej przez zbrojne wystąpienie na granicy Polskiej organizacji Sawinkowa; stąd ciągle naleganie na zlikwidowanie organizacji Sawinkowa, która to organizacja dla rządu sowieków jest bardzo niepożądaną. W związku z tem uzależniają oni w Moskwie rozpoczęcie pracy komisji ministra Olszewskiego od zlikwidowania organizacji Sawinkowa w Polsce. Tak w mieście, jak i na prowincji chodzą uporeczywe pogłoski o wojnie z Polską i Rumunją. Jeśli nawet istotnie bolszewicy obawiają się interwencji państw sąsiednich, to partja wojenna umyślnie powiększa ten straszak, by przez to wzmocnić swoje podupadłe wpływy.

Ekonomiczne.

Rozp
Melduje, iż ostatnimi czasy kurs marki polskiej w Moskwie znacznie się obniżył: za milion sowieckich rubli żądają na rynku moskiewskim 40.000 marek polskich, podczas gdy przed kilku dniami można było kupić tę sumę za 20.000 ²⁵⁰⁰⁰ mk.p. Nawet i w tej cenie ruble sowieckie otrzymać jest ~~nix~~ trudno bardzo. Dlatego proszę bym o przysłanie pod moim adresem miast pieniędzy odpowiednią ilość produktów, - przedewszystkiem ryżu, konserw mięsnych, mąki, mydła, kielbas i wódek. Kurs waluty zagranicznej również jest tutaj bardzo niski w porównaniu z kursem tych walut w Polsce. Dolar kosztuje 40.000 rubli sow., Funt szterlingów 150.200.000 rb.s., marka niemiecka 630 rb.s.. Produkty natomiast są kilkakroć droższe, niżli w Polsce. I tak np. pud ryżu kosztuje tu 350-400 tys., pud mąki białej do 300.000 rb.sow.. Mojem zdaniem bardzo korzystnem dla podniesienia kursu marki polskiej byłby wwóz produktów zamiana ich na ruble sowieckie i następnie wykupno waluty. zagr.

Informacyjne i wywiadowcze.

Według wiadomości pochodzących z wiarogodnego źródła w Rostowie nad Donem znajduje się sztab północno-kaukaskiego okręgu wojennego, tam także sztab 1 armii konnej Budiennego. W nocy z 30 na 31 sierpnia Trocki wyjechał na manewry do Kijowa, zabierając ze sobą kilkudziesięciu elewów czerwonej akademii sztabu generalnego. Do pociągu tego załadowano również kilkaset kompletów nowych ubrań.

R Tuchaczewskiego telegraficznie zawiadzano do Moskwy. Ogólna liczba szkół i kursów wojennych "komsóstawa" w Rosji sowieckiej/szkoła trwa 3 lata kursy 1 rok. Wiele kursów pozakładano specjalnie dla dowódców znajdujących się obecnie na stanowiskach/kursa dopekniające/.

Rodzaj broni.	Ogólna ilość szkół i kursów.	Według etatu uczniów.	Obecnych.
Piechoty	116	31.275	33.351.
Artylerji	23	9.260	3.646.
Karab. Masz.	3	1.700	872
Kawalerji	26	8.705	5.035
Inżynierji	10	4.420	2.269
Specjalnych	51	20.074	8.516
Razem	229	125.434	53.739

Powyższe dane wyciągnięte z oficjalnych danych za miesiąc sierpień rb.

Według napływających wiadomości na froncie rumuńskim i polskim dokonywują się przegrupowania i wzmocnienia stojących tam oddziałów.

Według niesprawdzonych wiadomości armja Budiennego miała otrzymać rozkaz wymarszu na front zachodni. Przemarsz ten ma wykonać piechota.

Personalja.

Władze sowieckie w stosunku do naszej placówki na każdym kroku robią utrudnienia, przykrywając to zawsze oczywista płaszczykiem przeróżnych oficjalnych przeszkód. Nim otrzymaliśmy bilety dyplomatyczne takie, jakie nam, według prawa międzynarodowego przysługują, upłynęło dwa tygodnie od chwili oficjalnego nas uznania.

Wojśkowe władze sowieckie mimo kilkakrotnego zwracania się do nich w kwestji przedstawienia się naszego dotychczas nie udzieliły żadnej odpowiedzi. Wobec tego nie nawiązałem oficjalnego kontaktu z wojskowymi władzami sow.

Otrz.: Szef Oddz. II., B.W.4., Ew/5.

Za zgodność odpisu:

SYTUACJA GOSPODARCZA I PRZEMYSŁOWA W DZISIEJSZEJ ROSJI SOWIECKIEJ.

R W ostatnich czasach władze sowieckie, zupełnie jawnie i szczegółowo motywują zmianę kursu po dłuższej walce wewnętrznej pomiędzy poszczególnymi odłamami partji rządzącej. Zasadniczo i w praktyce zmieniły swój stosunek do przedsięwzięć handlowych i przemysłowych, zarówno względem handlu wewnętrznego jak i zewnętrznego, wprowadzając równocześnie, jeżeli nie teoretycznie, to przynajmniej w praktyce, ważne w stosunku do prawa własności. Zmiany te w głównych zakresach są następujące:

1/Zezwolono na sprzedaż domów dotychczas zasadniczo znacjonalizowanych t.j. na ogół biorąc mniejszych, z prawem rejestrowania dokonanych sprzedaży, oraz na oddawanie w dzierżawę domów zrzeszeniom i grupom ad hoc formowanym.

2/Pozwolono na budowę nowych domów przez pojedynczych przedsiębiorców, z zapewnieniem im używalności osobistej, a nawet z pewnymi prawami odnajmowania na własny rachunek części wybudowanych pomieszczeń.

3/Zezwolono lokatorom domów nacjonalizowanych na remontowanie zniszczonych ubikacyj, zapewniając w zamian, na pewien pewien okres czasu nietykalność odremontowanych mieszkań.

4/Ześrodkowano zarząd domów w pojedynczych rękach zamiast dotychczasowych komitetów.

5/Zniesiono dotychczasowy sekwestr zupełny ziemiopłodów, który pozostawał w rękach producentów włościan tylko taką część produktów, jaka była konieczną na ich wyżywienie wraz z rodziną oraz na pożywienie dla inwentarza, wprowadzono natomiast określony, zresztą bardzo znaczny podatek "in natura" od dziesięciny posiadanej, zezwalając pozatem po wpłaceniu podatku na wolny handel nadmierną produkcją.

6/W związku z tem na wolny handel po miastach, nakładając tylko dość znaczne podatki patentowe i.t.p.

7/Zezwolono na handel winem i napojami alkoholowymi, zawierającymi do 14% alkoholu, nakładając tylko znaczne akcyzy /15000/ rub.sow. od butelki/

8/Ogłoszono szereg warunków zachęcających do brania koncesji przemysłowych w państwie, a mianowicie w opublikowanym dekreście uchwalono:

a/zezwoić na wywożenie części produkcji za granicę,

b/ustalić terminy koncesji dostatecznie długie zamortyzowania włożonego kapitału,

c/zwolnienie koncesjonariuszów od nacjonalizacji, konfiskat i rekwizycji,

d/zezwoić na indywidualny najem robotnika pod warunkiem zachowywania taryf i przepisów umowy kolektywnej i przepisów kodeksu pracy,

e/gwarantować, że zasady koncesji nie mogą być zmienione jednostronnie dekretemi i zarządzeniami rządu sowieków.

9/Utworzono oddzielny komisariat handlu zewnętrznego, popierający i regulujący specjalnie handel z zagranicą.-

10/Srednie i małe fabryki władze sowieckie gotowe są oddawać w dzierżawę poszczególnym przedsiębiorcom stosując w szerokim zakresie zasady wolnego handlu i konkurencji, z ograniczeniami wynikającymi głównie z dążności do utrzymania zasad, stosowanych względem warunków kontroli pracy.-

11/Zasadnicza zmiana nastąpiła również w stosunku do systemu obiegu pieniężnego. Władze sowieckie zupełnie jawnie i metodycznie dążyły do pogębnienia systemu pieniężnego, lekcewały pieniądź, sprawowały usługi państwowe darmo lub prawie za darmo jak np. przewóz poczty, kolejowy, towarowy, aprowizowanie pracujących i.t.p. unikaty przekazywania pieniędzy pomiędzy poszczególnymi dekanatami rządowymi nie dążąc wogóle do oszczędzania pieniędzy i zasadniczo negując takowe dążności, w miarę możliwości kinfiskowały pieniądze w rękach prywatnych, ograniczywszy normalne wkłady bankowe pojedynczych osób do 10000 rub. Sow. - i zupełnie skrepowwały swobodny obieg pieniędzy. Obecnie władze sowieckie również i pod względem stosunku do obiegu pieniężnego zasadniczo i w praktyce kurs swój zmieniły. Wkłady do banku i wolność obiegu i podejmowanie wkładów zostały uznane bez ograniczeń. Za usługi okazywane przez Państwo, pobierane są nawet wygórowane opłaty /np. za przejazd jednej wiorsty koleją - 300 rb., za list 250 rb., za rekomendowany list ponad 250 rb. i.t.d./ Bezpłatnego lub prawie bezpłatnego aprowizowania w miarę możliwości zaniechano; utworzono wreszcie komitet cen z szerokimi pełnomocnictwami, mający na celu dostosowanie cen sowieckich do cen rynkowych, zalecaną jest oszczędność i.t.p.

II.

Na tle powyższych zarządzeń ogólniej zmiany kursu prowadzone są ożywione pertraktacje zarówno z cudzoziemskimi przedsiębiorcami, którzy przyjeżdżają dość licznie do Moskwy jak i z miejscowymi dawniejszymi fabrykantami, a nawet ze zrzeszeniami fybrykantów. Pertraktacje te jak dotąd cechuje widoczna nieufność ze strony przedsiębiorców przede wszystkim cudzoziemców.

Nieufność ta motywowana jest głównie:

a/brakiem zaufania w stałość i trwałość zarządzeń i samych zasad egzystencji władzy sowieckiej.

b/brakiem wolności pracy wogóle i wolności najmu robotników w szegól.

b/brakiem wolności pracy wogóle i wolności najmu robotników w szczególności.

c/niedostatecznymi dotychczas gwarancjami nietykalności osobistej. Nastrój całej sytuacji można nazwać wyczekującym. Pomimo tego faktem dokonanym już jest:

1/Utworzenie się lub formowanie kilku wielkich trustów przemysłowych pod egidą rządu n.p. utworzenie się trustu fabryk płóciennych w gubernji kostromskiej i przylegających trustu fabryk maszyn nadwoźzańskich, oraz formowanie się trustu bawełnianego na zasadach następujących:

a/dawniejsi fabrykanci w danej dziedzinie przemysłu tworzą generalny zarząd regulujący całą produkcję.

b/zarządowi temu przysługuje prawo kupowania na zasadach wolnego handlu z sum kredytowanych przez rząd danego surowca bezpośrednio od poszczególnych producentów.

c/zarządowi przysługuje również prawo na tychże zasadach przygotowania i nabywania opału

d/korzysta on ze wszystkich ulg transportowych i aprowizacyjnych

e/otrzymuje wysokie wynagrodzenie od rządu za swoją pracę

f/ma prawo rozporządzania dowolnego pewną częścią wyrobów trustu n.p. 15% płacąc za tę część produkcji podług kosztów własnych.

2/Rozpoczęcie faktycznego handlu z Anglią i Niemcami

Od początku nawigacji przybyło do Piotrogradu około 90 większych okrętów szczególnie w drodze urzędowej obliczonych ze wskazaniem tonażu i zawartości.

Przywiozły one przeważnie węgiel, wyroby żelazne i produkty spożywcze ładując w zamian najczęściej drzewo.

Wszystko to świadczy, że mimo nieufności stosunki handlowe nawiązują się w rzeczywistości i że serjō traktowana jest myśl o restauracji życia przemysłowego.

W tym ruchu wyczuwać się daje nawet pewne zainteresowanie, lecz drogę utorować powinni miejscowi fabrykanci, potem dopiero pójdzie przemysł zagraniczny, tymczasem silnie obserwujący. Z całego szeregu wyjaśnień władz sowieckich wynika również, że udzielając koncesyj, gotowe są w pewnych granicach uznać prawa dawnych właścicieli fabryk, a nawet niezupełnie one unikają traktowania o odszkodowania z powodu nacjonalizacji, o ile tylko koncesjonariusz chce rozpocząć produkcję. W rezultacie jakkolwiek nieufność do trwałości zarówno wprowadzonych reform jak i do rządu, który je wprowadza aż ~~na~~ nadto może być usprawiedliwiona, to jednak w ślad za nowym kursem prawodawczym idzie i nowe życie z początku w wolnym tempie, jednak zagarniając coraz szersze ~~widne~~ kręgi. Sklepy powstają z każdym dniem w większej ilości, a wolny handel przestaje być czczem

słowem, w dziedzinie przemysłu zaś miejscowi fabrykanci wracają powoli do pracy.- 7

• Za zgodność:

/-/ EMISARSKI por.

Za zgodność odpisu :

Sychoński

